

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . 5 кор.
на місяць . . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що два
трім педль і руских свят
1/2 год пополудни.

Редакция, адміністрація
експедиція «Руслана» під ч. 1.
«А. Домбровського (Хорунжия). Екс-
педиція місцева в Агенції Со-
половського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наг-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесення по
3) с. від стрічки.

Ad captandam benevolentiam

(X) Живе остає ще в тямці кожного Русина геростратівська робота москвофільського дневникарства проти «українських», як оно глумливо висловлювало ся, гімназий. Всякого рода видумки пускало оно в світ, або школярські вибрики звернені проти москвофілів роздухувало до значіння грізних розрхів і пиянувало рускі гімназії огнищами соціалістичної агітації, гніздами суспільного і національного ворогованя і ненависти. Все те було начеб замовлене для польських шовіністичних дневників, з того жерела черпали они повню пригорщю і доливаючи ще до того свого сосу, кормили тим польську суспільність. Особливо в добрій пригоді все те стало всяким реформаторам в роді Ценьских, Целєцких і т. п., коли на черзі в соймі станула справа заснованя рускої гімназії в Станиславові.

Ми не хочемо запевняти і ніколи не запевняли, мов би рускі гімназії не мали своїх хиб і недостач, мов би они зовсім були свободні від посторонних впливів і агітацій, однак се річ не менше певна, що в нинішніх часах ніякі школи, отже й польські не є свободні від таких впливів, як се видно з окружника Ради шк. кр. в соймі і в шкільній комісії. Тимчасом москвофільське дневникарство а за ним польські загорільці представили все те яко якусь виключну спеціальність руских гімназий і никували собі з того вигідне оруже, щоби ним побивати далше засновуване руских гімназий і спинювати культурний розвиток руского народу на народних основах. Очевидно річ ясна, позаяк в Галичині не може бути московських гімназий, отже най не буде руских, так думають москвофіли, а се знов вигідно для польських загорільців — ті дві суперечности — всеполяки і всерускіє подають собі руку. Для всеполяків є добрими союзниками москвофіли, бо помагають їм загребувати руску народність. Але москвофільське дневникарство, котре доси все було за абстиненційною політикою, котре все доси поучувало руску суспільність про безвиглядність всякої роботи національно-політичної і культурної в Галичині, котре намагало ся піддержувати лише невдоволене, щоби наклонити руску суспільність виглядати спасеня лише від північного месії, нині нараз виступає проти зложеня мандатів рускими послами, хоч гадка вийшла від д-ра Короля, хоч він заявив ся за засновуванем руских гімназий і відмову сего напаянував яко вопіючу кривду заподіяну рускому народови.

Ціль такого поступованя москвофільського дневникарства зовсім ясна, оно бажає своїх сторонників представити перед лицем краєвого правительства і Поляків яко уміркованих, котрі за дрібну ціну готові на услуги соймової більшости, як би лише їм відчинено соймову фірточку. Тим то вже і стелить ся дорогу у Reformatori і інших подібних часописях — все ad cap-

tandam benevolentiam верховодячих вла-
стий.

Польська преса в Росії про Русинів.

Галицька польська преса — як се ми нераз мали нагоду зазначувати — заняла крайню вороже становище супроти Русинів взагалі, а проти отвореня станиславівської гімназії з окрема. Було між нею кілька білих круків, як пр. Nowy głos przemyski, котрий досадно напаянував всепольську гакату, але сей виїмковий голос прогомонів безслідно серед скаженого вить всепольської тічні.

Цікаво буде отже згадати про становище польської преси в Росії супроти змагань галицьких Русинів.

В тій справі петербурський Край ч. 1111 з 30. м. м. замістив чотири дописи зі Львова, з яких дві перші підписані псевдонімом Vigilax, а дві послідні буквою «Ch». Всі чотири дописи, як можна вносити, походять з під того самого пера. Для нас цікаві дві перші дописи, бо дальші подають сухі описи «фіялімової» події і звіт з засіданя сойму, коли рішало ся справа станиславівської гімназії.

Перша допись Vigilax-а є ще з того часу, коли справа рускої гімназії находила ся в шкільній комісії. Она починає ся ось як:

«Коли наші читачі возьмуть в руки се число «Края», в галицькій соймі може саме вести ся бурлива і пристрасна розправа, яка готовила ся від давна, а яка звертає на себе увагу всеї Австрії. Предметом сеї ровправи буде отворене рускої гімназії в Станиславові.

«Ухвала сойму буде мати засадиче значінє.

«Гімназії закладає в Галичині центральне віденське правительство. Фонди на їх удержанє ухвалює віденська рада державна. Але сойм хоче, аби се не діяло ся без єго відомости, сойм хоче рішити справу бодай лише в теорії. Хочє, аби світ знав, що репрезентация Галичини уважає сю гімназію потрібною.

«Ціла Галичина чує, що се буде рішуча хвиля. Перечують се головню противники нового наукового заведеня. Замовкли від недавня голоси, які доказували соймови, що він не повинен прихилити ся до внесеня з огляду на переповненє інших шкіл або на недостаток будинків і учительських сил. Ті всі побічні мотиви уступили на дальший план. Поки-що йде о кріпке поставленє засади. Поки-що йде о ясну заяву сойму або за уділюванем рускій молодіжці науки в рідній мові або проти уділюваня такої науки.

«Ми — пише автор — належимо до тих, що бажають, аби сойм здобув ся на ухвалу ємїду, хотяй в богато кругах непопулярну і заявив ся за заснованем нової гімназії. З сеї причини, не хочемо, аби сойм і нарід наражав ся на моральний погром. Супроти сего, що австрійські закони заporučають народам публичне вихованє у власній мові, супроти сего, що руска мова виявила ся в кількох інших гімназиях відповідною до викладів, супроти сего, що нова гімназія має запевнених учителів і учеників, бачимо наперед, що ся справа не дасть ся убити ніяким чином. Колиж гімназія має і мусить поветати, найже з фактом єї отвореня не лучить

ся почутє дійсної чи привидженої кривди, заподіяної Русинам соймом».

Дальше автор вказує на загальне пробудженє племен і народів в 19. віці і каже про галицьких Русинів:

«Зрієт народного життя межі Русинами перевищує все, чого надіяно ся перед 40 літами. Пам'ятаємо часи, коли люди вельми світлі, вельми досвідні, вельми опитні з ходом публичних справ, ставляли собі питанє, чи Русинам колись не стане осоружно бесідувати по руски та читати рускі часописи. Пам'ятаємо часи, коли говорено зовсім поважно, що Русини бесідують по руски лише в присутности Поляків, аби їх дрозити і гнівити. Пам'ятаємо часи, коли Поляки, які дістали ся случайно в рускі товариства, не могли надивувати ся на вид жевцини, бесідуючих в рідній мові. Нині належить се до минувшини. Галицька Русь ростє в силу так очевидячки, так скоро, так безнастанно, що не пора на кепкованя і скептичну іронію.

«Прибувають рускі книжки і газети. Зростає число спілок, щадничих кас, торговель, читалень, співачких товариств. Множить ся число лікарів, адвокатів, судових урядників. Руска мова вдирає ся до гостинниць, торговель і книгарень, чує ся єї в залізничім возі, в міських парках і цукорнях. Знаємо провінційнальні міста, де молодий хлопак не одержить місця торговельного субекта, если не вміє обслуговувати рускої публики по руски. В книгарнях таких міст публика польська і руска жадає книжок на переміну. Поляки бачучи те все, починають боятися о власну будучність. В польських часописях розлягають ся жалоби на корченє стану посіданя».

Автор ставить отже питанє: чи така гадка є зовсім повна і оправдана? і відповідає: «Здає ся нам, що ні. В борбі з Русинами розходило ся доси майже виключно о уживанє мови, о єї права, о єї перевагу. Скорше чи пізнійше може ся борба замінити ся в борбу о землю, в борбу о хліб. Нині она майже не вийшла поза межі первісного періоду, єї метою є розширенє або звуженє арені, на якій має звеніти руска мова».

Дальше автор вказує на се, що давно руский мужик уживав рідної мови лише в щоденнім житті, так сказати-б, буденно.

«Нині є инакше — каже автор. Люд (роз. руский) читає і пише. Люд виховує синів на урядників, учителів, лікарів. Люд політикує і сходить ся на віча. Люд передплачує газети. Люд провадить рахунки сільських крамниць і кас позичкових. Круг людского життя розширив ся, але мова остала тою самою. З сего не всі здають собі справу. А однак так мусіло бути. Справа могла би ступати иншим шляхом лише тоді, колиб сей люд вступаючи в виспі круги суспільности, терив заравом свою народність, свої вроджені знамена, свою мову. Се-ж, як вже нині всі признають, у східній Галичині неможливе. Люд був і останє руским.

«Перед літами приходила до містечка з сусіднього села мужичка на торг з тим, що Бог дав, і купуючи взаміну те, чого в хаті було треба. Продаж і купно відбували ся по руски. Нікого се не разило і не гнівило.

«Нині дїє ся те само.

«Але з мужичкою приходить до міста єї кривна, котра покінчивши перед роком школи, є нині сільською учителькою. Тамта жадає в шинку келишка горівки. Не бачимо в тім нічого неприродного. Ся натомість йде до книгарні

і пресить о томик Федьковича або Стефаника. Се звертає увагу. Се непокоїть. Се збуджує ряд політичних дослідів. А однак се є прямим наслідком тамтого. Одно так само природне як друге. Справи не можуть ступати іншою чергою. Нема на світі сили, яка би сей хід змінила.

«Двох хлопських синів приходять до міста. Оба мешкають у рускої родини. Оба молять ся по руски, оба думають в тім язиці, оба уживають сеї мови при забаві, в сьпіві, в борбі на оболоню. Один з них працює в варстаті, другий ходить до гімназії. Один уживає рідної мови цілий день. Другий уживає її з перервою кількох годин, в яких перекладає Цезара або Ксенофонта».

Та сама еволюція відбувала ся в інших краях — пише автор. «Та сама еволюція відбуває ся нині в Галичині. Сили, які там (роз. в Галичині) ділають, є за слабі, аби її здержати. Питанє лише, чи она відбуде ся за волею сойму, чи проти его волі; чи сойм згодить ся з тим, чому остаточно не зарадить, чи противно, опираючи ся, наразить ся самий на програнє».

«Еволюція, якої одним щаблем є нова руска гімназія, могла би задержати ся в поході, коли би Русь перестала розвивати ся в Галичині. Однак під тим зглядом не можна мати улуду. Пора винародовлювання переминула».

Дальше автор каже, що народність є тривалим первістком, якого не може знищити ніяка сила. Приміри винародовлювання наводять в Познанщині і в Чехах. Там ведуть ся роботу Німці, ту Чехи. Те само діє ся на Угорщині, те само і в Галичині під окликом: «За Сян, Ляше». Ту автор обернув, розумів ся, кота хвостом, замість вказати на вишепольську акцію, що змагає до винародовлення Русинів.

Дальше автор наводить подію з кс. Філкоком на львівському університеті і замічує, що діяльність Русинів зміряє неначе до нарочного погребання справи нової гімназії та кінчить першу допись отсими словами:

«Руска квестія в Галичині, то одна з тих суспільних справ, яких початок знаходиться в мраці віків, а яких остаточно наслідки відчують правнуки наших праправнуків. Її розвиток зависить очевидно від життєвих сил руского племені, від его цивілізаційних засобів, від здібности витворювання в собі прикмет, а позбавляючи ошибок. Соймові ухвали ані рускому народові не уділять тих сил, ані не зможуть їх знищити. Але они можуть довести до того, що се, що має стати ся, стане ся без переворотів, без непотрібного зуживання сил, без звалищ і згарищ, або також на відворот, можуть довести до переворотів, яких кожний бажав би заощадити нещасливому краю».

«Дятого отже, коли в якій справі, то без сумніву в рускій справі сойм потребує постійної програми. Було би доказом немислимості змінчивости і боязни, коли би ся програма зміняла ся по кожній студентській авангурі, коли би ся програма була зависима від капрису недолітків».

В другій дописі по памяті «відложено» соймом справи станиславської гімназії, автор жаліє, що мимо прихильного спершу настрою в консервативних польських кругах — «стало ся инакше. Переміг вплив розгоряченої львівської атмосфери. Виперто ся сего, що голошено в журналістських статях. За заснованєм рускої гімназії ніхто не промовляв. Гадка, що Русини одержуть за волею сойму нове огнище умового життя, поки-що погребана». «Кажемо: поки-що...» — пише автор дальше — бо щоденні помічання, яких нам доставляв житє на галицькій Русі, пересвідчує нас, що нічо не поставить загати засновуваню руских гімназій, що руска гімназія в Станиславові мусить повстати скорше чи пізнійше та що се стане ся колись серед обставин ще менше прихильних для польского життя. Дозвіл сойму мав би нині знамя добровільного акту, знамя справедливости, вищоїм хвилеві забурення. Дуже боїмо ся, що ся гімназія може повстати в хвили, в якій нас не будуть питати о наш суд, що може повстати не за згодою, але проти волі Поляків, що може повстати, аби пересвідчити Русинів, що сойм не є найвищим шафарем благодатий і справедливости».

Дальше автор дивує ся, як сойм міг лучити справу отворення станиславської гімназії з галабурдою на університеті і стверджує, що прогнані студенти вийшли з польских гімназій. Вкінці автор кенкує з тих чинників, що хочуть заводити утравієтні гімназії, бо такі гімназії — каже автор статі — остали би пустими. Русини бойкотували би їх, а Поляки не посилали би там своїх дітей з обави перед рутенізацією.

В рускій справі забрала голос також варшавська польська праса. Kurjer warszawski з д. 22. жовтня замістив статю витягу майже живцем з львівського «Dziennik-a» або «Slow-a». Другого дня «Kurjer polski» напаятував виступ «K. warsz.» отсими словами: «В одній з вечірних газет появилася статя п. з. «Хочуть борби...» Під статю поставлено польске ім'я і польске назвисько, однак здає ся, що се не твір оригінальний польський, але переклад, що се повторене якоїсь лайки гакатистів. Нічого там нема, що знаменувало би польську думку політичну, натомість кипить там гакатистична заїлість, сиңить гакатистична ненависть, кишать гакатистичні викрути історичні і логічні, бривказ гакатистичне очернюванє і обріхуванє слабого. Є лише ся ріжниця, що метою ненависти не Поляки, але Русини — змінено назву народів, проче остало незмінене. Деж ми йдемо? Які засади голосимо? Якого поведєня жадаємо? Які будуть наслідки сего?»

«Автор — пише Kurjer polski — кінчить свою статю виразом: Русини «хочуть борби, будуть її мати!»

«Отже автор хоче гнєту — вже его має! А щож инше роблять Прусакі? Тих майстрів ліпше не наслідувати. З сего і шкода і сором».

Подібну відправу Kurjer-ови warszawsk-ому дало також Slowo (варшавське).

Отсе приміри, о скільки морально висше стоїть майже вся польська праса в Росії від галицької своєї посестри. Але горбатого й могила не випростує, поки хробачия его не розточить.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залежностей, та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новим передплатникам вишлемо даром, о скільки запас вистанє, всі попередні числа з фейлетоном «Записки лікаря».

На грошевих переказах просимо дуже читко виписувати адресу: «Адміністрація часопису Руслан».

НОВИНКИ.

— **Календар.** В п'ятницю: руско-кат. Арети, Атаназія; рим.-кат. Леонарда. — В суботу: руско-кат. Маркіяна; рим.-кат. Теодата.

— **Заяви признання руским послам.** З Борщова. Прилучаємось в цілости до кроку наших послів і їх виступлення з сойму, бо відчуваємо живо всю кривду заповідану рускому народові. Та ніякі заходи наших противників не здужають нас зломити, бо ми всі як один муж станемо до оборони наших прав і нашої землі. Складаючи щирю подяку нашим послам за їх знамените речництво, визнаємо всіх до єдности і згоди. Ще не вмерла Русь-Україна! — *Свидзінський, Шаманський, Зелінський, Дроздовський, Галицький, Шарковський, Вишньовський, Боднар, Лотоцький, Бойчук, Ковлі, Вандури, Крочаки, Пуляки.*

З Глинїя. Солідаризуючи ся виновні з виступленєм руских послів з сойму, висказуємо їм признанє та велику подяку за свѣтлу та мужєску оборону подопитаних прав руского народу. За рускими послами стоїть весь наш нарід. — *Народно-демократична організація Глинїянщини.*

З Чортківщини. Русини чортківського повіта похваляють одностайно зложенє мандатів соймових рускими послами. Наша наредна делегація соймова хотія числом — завдяки поганім виборчим махінаціям — була малочисельна, але — зі звисним виїмком — свідомостию сильна і слава. Особливо достойні чести і похвали бувші послі наші селяни! — Зухвала більшість соймова польська, руководячися сліпою, завзятою ненавистю до Русинів, поважилась доконати низьку демонстрацію против народа руского а навіть і проти мірсдатних державних чинників, котрі тим разом заявляли свою волю в користь Русинів. Відповідь на таку демонстрацію з нашої сторони може і мусить бути одиноким: ставити як один муж до рішучої боротьби! З нами Бог і правда за нами; ми мусимо

побідити! — За організацію народну повітову: *о. Николай Галуцїнський, др. Антін Горбачевський.*

Зі Слободи золотої (Бережанщина). На вість, що рускі послі відповіли опущенєм сойму і зложенєм мандатів, на брутальне знєхтованє домагань народу руского польскою соймовою більшістю кличемо і ми мешканці Слободи золотої: «Слава нашим репрезентантам-борцям!» а цілий нарід за Вами і з Вами, а спеціально заслаємо найбільшу подяку Вир. Митрополитови гр. Шептицькому за вітцївську оборону народних прав. — *Тимотей Старух, Томко Гуцал, Гринько Франкевич, Гринько Антолюк, Федько Завадівський, Максим Гайдук, Яцько Возний, Данило Мандзій, Павло Чух, Іван Гуцал, Юрко Гадач, Лев Процишин.* — в імені цілого села.

З Дрогобича-Задвірне. Честь і слава клубови руских послів. За Вами весь нарід, що на Ваш же поклик бере сам в свої руки борбу о красну долю. — *Слідують підписи 37 найповажнійших членів громади Русинів іменем власним і другим.*

Зі Скали. Послам нашим, славним борцям нашим в соймі за права руского народу, повне признанє, глибоку вдяку і солідарність з їх сецєсєєю з сойму заявляють — *Скальські міщани.*

З Гусятинщини. Честь вам борці за права руского народу! Встане Україна і розвієтьму неволі, свѣт правди засвѣтить! — *Читальники з Гадинковець і Швайковець.*

— **Академія в честь Лисенка.** Ювілейний субкомітет для устроєня академії в честь Лисенка відбув 4. надоліста першу свою раду і ухвалив устроїти згадану академію 7. н. ст. грудня в салі «Львівської Фільгармонії». В програму увійдуть: Відкритє академії вступним словом голови ювілейного комітету, привітний стих для Лисенка, відчит про заслуги Лисенка на ниві нашої музики, аложєня адрес і почесних дарів Ювілятові делегатами від поодиноких Інституцій і Товариств українсько-руських в Галичині і Буковині і хори поодиноких «Боянів». До відчиту рішено упросити проф. Філарета Колєссу. Привітний стих виголосить проф. Богдан Лєпкєй. Ювілейний субкомітет просить проте всі наші Інституції і Товариства, щоби заздалегідь приготували згадані адреси і почесні дари, та щоби вислали з відра свого відпоручників. — *Проф. І. Кокорудя, голова субкомітету.*

— **Відчит проф. д-ра Студинського в Тернополі.** Дня 7. с. м. проголосить др. К. Студинський в Тернополі в комнатах «Рускої Бєсѣди» о 8. год. вечером відчит: «Три дні в Полтаві», на який Виділ Товариства просить П. Т. Родимців численно явити ся.

— **Будова дому «Сокола» у Львові.** Комітет будови дому «Сокола» відбув онді засѣданє під проводом свого голови судового радника п. Максимовича і порішив поробити перші кроки до переведєня своїх намірів. Щастє Боже!

— **З «Львівського Бояна».** Звичайні загальні збори сьнівацького товариства «Львівський Боян» відбудуть ся дня 10. н. ст. надоліста с. р. (вівторник) о 7. год. вечером в власнім льокалі, при ул. Трибунальській ч. 6. з отсим порядком денним: 1) Отворєнє зборів головою Товариства. 2) Звіт секретаря з діяльности Товариства і справозданє касове за рік адміністраційний 1903. 3) Справозданє комісії контрольної. 4) Вибір нового виділу. 5) Внесєня і інтерпеляції членів. — *Витовицький голова, Котович секретар.*

— **На будову руского театру у Львові** зложено до 31. м. м. 3.279 К 45 сѣт. на вкладкову книжочку ч. 800 «Красного Союза кредитового».

— **Руский народний театр** має в слѣдуючим тижни переїхати з Бережан до Стрия.

— **З Бережан пишуть нам:** Дня 2. с. м. устроїло тутєнє тов-о «Б. ян» при співучасті артистів руского театру великий концерт та пращальний вечер. З продукції на особливу похвалу заслугоють: сольо сьвіви п. Рубчакової та проф. Лозинського і гра на фортеп'яні п-ни М. Кєкишівної. Не менше удачними були деклямація п. Захарчука та хорові сьвіви хору під управою проф. Лозинського. Концерт покінчив ся нарядним имном «Ще не вмерла». Відтак наступив комере і забава, які перетягнули ся до білого дня.

З причини пануючих у нас пощєстних недуг шкарлатини, тифу і віспи, замкнено тутєшню народну школу. В самім середмістї є хорих на шкарлатину около 50 осіб, не вчисляючи перєдмість, з яких одно вже перед кількома тижнями навістила пощєсть.

— **Довірочні збори дяків в Гусятинщині** відбудуть ся дня 24. с. м. в Крогульцї о 12. годині в полудни.

— **Красна рада шкільна** затвердила вибір на делегатів повітових раддо шкільних окруж. рад: Володисл. Поцєля і Войтїха Надибського в Самборі; Стан. гр. Стадницького і Лєоп. Масюка в Мостисках; Стан. Яєйського і о. Теод. Трєча в Коломиї; Ром. Уєйського і о. Івана Лозинського в Камінці струмільовій; — *назначила: Едмунда Гржембського, директо-*

ра реальної школи в Снятині на третого представителя учительського звання до шкільної окружної ради в Снятині;

перенесла; Михайла Грицину, учителя 2-кл. шк. в Токах до 2-кл. шк. в Шоломії; Марию Яворську, учительку 1-кл. шк. в Седеховій до 4-кл. шк. в Пістині; Олену Шевчикову, учительку 1-кл. шк. в Липі на рівноядну посаду в школі в Далевій;

перенесла в стан спочинку: Онуфрія Цибика, учителя в Тренчі; Теофілію Березовську, учительку в Руді.

— **Іменования.** Міністер просвіти посунув до семої класи рангі отих професорів середніх шкіл: А. Гохекера в Бережанах, д-ра А. Янера у Львові, І. Кобака в Тернополі, Йосифа Козака в Яслі, д-ра С. Кубішталю в Коломиї, А. Мрочковського в Сяноку, Юдіяна Насальського в Коломиї, Р. Пальмштайна у Львові, Р. Рішка у Львові, Івана Саноцького в Золочеві, кс. А. Сосьвінського в Кракові, Евзевія Шайдицького в Кракові.

— **Надувательства в справі московського органа у Відні.** З Відня пишуть нам: У вісті, поданій в тім ділі в «СПетерб. Ведомостях», названий той мнимий «іздатель» неіснуючого зоветься «Венская Вестник» — мабуть фальшиво. У Відні нема ніякого Дальбійчука при міністерстві скарбу, в тільки мало звісний в кругах туїтешної колонії кацапо-рутен, маніпуляційний урядник-ревідент при міністерстві скарбу Василь Фальбійчук; але сему смирному людині годі вміювати подібне «ежедневное издание»; що найбільше він був би в силі зліпити хіба самописом з ходатайством о «паддержку» і то ще хіба зі словарем в руках та з безлічею похибок як в мові, так і в правописі.

— **Оповіді.** По мислі §. 184 закону з дня 25. жовтня 1896 В. з. д. ч. 220 подає ся до загальної відомости, що зачислені податників податку особисто-доходного округа оціночного міста Львова до поодиноких тіл виборчих по мислі §. 181, які мають утворити ся, зістало переведене і що дотичні списи виборців вилужені будуть до публичного перегляду в відділі рахунковім ц. к. Адміністрації податків у Львові (пл. Цюва, ч. 1. II п.) від год. 9. до 1. перед полуднем від 10. падолиста с. р. почавши через 8 днів т. є до включно 17. падолиста с. р. Езентуальні зажалення проти невласного зачислення податників до поодиноких тіл виборчих належить вносити в протягу висше визначеного осьмидневого речіння на руки підписаної власті вимірової; зажалення ті не здержують однак дальших чинностей урядових, а іменно відбуття важних виборів. Право перегляду згаданих списів прислугує лише особам до плачення податку особисто-доходного в оціночнім окрузі «Львів-місто» обов'язаним; виготовлене відписів і витягів не є дозволене, а евентуальні надужитя по мислі §. 246 покликаного закону будуть карані. — Ц. к. Адміністрація податків.

— **Теодор Момзен.** про котрого смерть ми звіддали, належав до найбільших сучасних учених Німеччини. Покійний був одним з найважливіших знатоків римської старини та римського права. Їго слава опирає ся головню на его великий історій Риму. Сей твір визначає ся незвичайною совісностю і є писаний з так великим, інтуїційним, самостійним таланом, що хто его прочитає, не може дивити ся на Рим иншими очима, як лиш очима Момзена. Їго історія здобула покійному відразу велику славу, а Рим іменував его за се своїм почесним горожанином. Однак крім того писав покійний ще багато иншого. Спис его писань обіймає би певно до тисяч позицій. Свою наукову працю зачав він 1843. р. розвідкою про товариства у Римлян, а скінчав 1899. р. працею про римське карне право. — Покійний уродив ся 1817. р. в шлезвіцькім містечку, Гардінг. Скінчивши гімназію в Альтоні, записав ся на правничий віділ університету в Кіль, де і одержав докторат 1843. р. За молодю переплітав він наукову працю писанем поезій, котрі однак випадали доволі слабо. Небагом по доктораті вислала его академія наук до Італії, а по повороті заняв ся редагуванем шлезвіцько-гольштинської часописи. Незабаром покликано его на катедру римського права до Липска, а коли его усунено звідтам ізза політичних аглядів, дістав таку саму катедру в Ціріху. Вкінці жертвував Момзену катедру університету в Вроцлаві, а опісля в Берліні, де він професорував вже до кінця свого життя. В Берліні він видав крім тритомової історії Риму ще Corpus iuris civilis, що належить також до ліпших его творів.

— **Убийниця власної дитини.** Одна із берлінських часописи доносить про ось яку подію: При улиці Гайденфельд мешкав робітник Донат разом із 26-літньою жінкою і трема дітьми. Були се люди оцадні та роботящі, тож мали ся досить добре; між ними панувала згода, хоч, що правда, розказували собі сусіди на ухо, що між супружам заходять часті непорозуміння. Недавно вернув Донат вечером з праці до дому, сів в кухні на крісло і задрімав. Тимчасом его жінка забрала діти до сусідньої кімнати: ту взяла фляшочку з лізольом і промовила: «Ходіть діти, умиremo разом». По тих словах подала тру-

тину наймолодшій дитині, а та випила єї сейчас. Те саме хотіла Донатова зробити і з найстаршим 6-літнім хлопчиком, однак сей пізнав небезпеку і почав плакати і кричати, що він хоче лишити ся при батькові. На крик дитини збудив ся Донат і хотів увійти в кімнату, однак жінка підійшла скоро проти него і сказала, що мусить бігти по лікаря, бо малий Ерик занедужав. Закинула отже на себе окрите і вибігла. Донат побачивши на столі фляшку з трутиною, догадав ся сейчас всього і післав по лікаря, котрий забрав ся енергічно до ратовання дитини. Жінка не вернула вже до дому; на другий день віддала в домі сестри підчас єї неприємности пачку з годивником та листом, де доносить, що відбере собі житє і своїм дітям. Причин свого кроку не подала ніяких.

— **Хоробливий сон.** При 13-тім полку піхоти в Більську запав один новобранець в хоробливий сон, котрий тривав від минулої суботи до нині. Нещасного кормлять штучним способом. Причиною сну буде імовірно нервовий атак задля умучення.

— **Велике вражінє** викликало в Берліні арештованє молодого мантія Крунаха. Їго брат, офіцер гвардії, хотів недавно застрілити одну дівчину, з котрою удержував зносини, а опісля відобрав собі житє. Той Крунах, котрого арештовано вчера, удержував ся з грошій, які єму платили дівчата, що стоять під контролею поліції, а сам ходив на техніку і вів веселе житє. Протягом кількох літ дістав він від тих дівчат понад 20.000 марок. В тих днях зажадав він від своєї першої любови грошій, а коли она єму відмовила, загрозив єї револьвером. Дівчина донесла про се поліції і Крунаха арештовано на улиці. Підчас арештованя стрілив він до себе і зранив ся в голову.

— **Помешканє папи Пія X.** В тих днях викінчують помешканє для папи Пія X, котрий не хотів мешкати в апартаментах покійного Льва XIII на першім поверсі, а зажадав, щоб єму уряджено помешканє на другім поверсі. Оно складає ся із спальні, їдальні, кабінету та каплиці і лучить ся внутрішніми сходами з помешканєм давного папи, котре Св. Отець призначив на прийнятія.

— **Студент дефравдантом.** З Берліна доносять, що член виділу тамошнього товариства заповомогі студентів техніки, Кінель, вибрав на щадничу книжочку товариства 6.000 марок і протратив їх в товаристві любови. Кінеля арештовано. Молодіж дуже обурена тим фактом.

— **Бомба в церкві.** В неділю вечером вибухла в церкві св. Івана в Парижі, в дільниці Бельвіль, бомба, котра не заподіяла на щастє ніякої шкоди. В церкві находило ся багато людей, особливо дітей. Нараз роздав ся сильний гук, а воздух наповнив ся густим димом. Помимо заклоту, який настав в наслідок вибуху, не було нещастя. Розказувано опісля, що многі бачили, як до церкви входив якийсь чоловік із скринкою під пахою. Була то правдоподібно бомба, наповнена імовірно не динамітом, а порохом. Вибух ушкодив тільки одну скарбонку.

— **Лікарі-жінки у Франції.** В Парижі практикують тепер 65 жінок-лікарок. Між ними є 25 Французок. Більшість служать в правительственных заведеннях, на почті, в телеграфі і т. д. Тринадцять походять з Росії; є се Росіянки, Жидівки, Вірменки, Польки. Крім місць при клініках можна в Парижі обсаджати всі лікарські місця жінками.

— **Пригода в менажерії.** В одній з льондонських менажерій хотів німецький моряк, Самуїл Гросман, погладити льва в клітці. В тій цілі всунув руку через крати до клітки, однак коли діткнув гриви льва, лев скочив і спіймав его за руку. Гросманови удало ся вирвати руку з пащеки страшного звіряти, однак він зімлів в тій хвилі з болю і страху. Їго переведено до шпиталю і ту відтять єму ранену руку. Їго життю грозить поважна небезпечність.

— **З перемискої єпархії.** Презенти дістали оо.: Іван Гринь на Креців і Петро Луцкий на Полян. — До канонічної інституції на Ляшки візаний о. Ілля Маковей. Канонічну інституцію на Розстайне дістав о. Стеф. Тарнович. Сотрудництва одержали оо.: Петро Ярославич в Зіболках і Мих. Карпак в Торках, дек. сокальського. Увільненє від іспиту конкурсового дістали оо. Іван Мельник і Григ. Савицкий. Правительство продовжило дотацію з релігійного фонду на дальший один рік для сотрудників в Гордині і в Посаді ряботицькій, а призволило на таку саму дотацію на час душпастированя парохів в Болехівцях.

Пам'ятаймо на Товариство зпомогі церков імені св. Петра у св. Юра у Львові і вступаймо громадно в его члени. — Членська вкладка вносить: 1 К від особи а 5 К від церкви, громади, брацтва, товариства і т. п. річно і 1 К вписового одноразово.

Наука, штука, література.

— **Львівська Фільгармонія.** Програму концерту з 3. падолиста виповнив Альфред Грінфельд, придворний п'яніст. Концертант звісний вже львівській публиці. Послїдній раз виступав перед 2 рр. в сали «Народного Дому» і лишив по собі память совісного віртуоза. Знаменита техніка, умне фразованє і чувство, з яким Грінфельд виконує всі класичні і новітні твори, ставлять его високо в численім в наших часах ряді п'яністів. Але ледви хто вирівняє Грінфельдови в закрасці тонів, які він видобуває з мертвих струн фортепіану завдяки ніжности ударів своєї виправної руки. Сею різнобарвною тінню перевищає він сучасних артистів, настроює душу слухачів, а всяка фраза виходить з хорошою плястиком. Репертуаром своїм обняв Грінфельд: Бетговена, Моцарта, Брамса, Вагнера-Брассена (тема з Валькирії), Шумана, Шопена, Рахманінова, Сіндінга і Фолькмана-Фішгофа. Крім того з чаруючою тонкостію виконав артист свого гавота і свою угорську фантазію. Амфітеатр був сям разом повнійший, а концертанта прийняла публіка львівська дуже привітно.

Н. В.

— **Накладом українсько-рускої Видавничої Спільни у Львові** (ул. Чарнецького ч. 26.) вийшли:

В серії белетристичній:
ч. 53. **Панас Мирний: Серед Степів.** Оповідання. Стор. 210. 8°. Ціна 3 К.
ч. 54. **Евгенія Ярошинська: Перекинчики.** Повесть. Стор. 195. 8°. Ціна 2-60 К.
ч. 55. **В. Винниченко і В. Деда: Повісти й оповідання.** Стор. 282. 8°. Ціна 3 К.

В серії літературно-науковій:
ч. 60—61. **Марія Вернер: Біблія або книги Старого Завіта.** Переклад Л. У. з передмовою М. Драгоманова. Стор. 80. 16°. Ціна 40 сот.
ч. 62—63. **Генріх Кляйст: Маркіза О...** Переклад з передмовою Івана Франка. Стор. 69. 16°. Ціна 40 сот.
ч. 64. **Н. Карвев: Філософія історії, історіософія і соціологія.** З великоруського переклад Олександер Сущко. Стор. 35. 16°. Ціна 25 сот.
ч. 68. **ІІІ. Сенъобо: Міжнародні революційні партії в XIX ст. (1815—1896. р.)** Стор. 67. 16°. Ціна 40 сот.

Телеграми

з дня 5. падолиста.

Відень. Цісар прийняв вчера на аудієнції австрійсько-угорського амбасадора при Ватикані, гр. Секеніого.

Відень. Дня 10. с. м. пічнуть ся тут осінні наради єпископів під проводом кардинала Груші.

Відень. В наступаючій тижни сойма мають покінчити свої наради, а в два тижні опісля буде скликана державна рада.

Відень. Долішньо-австрійський сойм прийняв зміну регуляміну, що дозволяє між иншими на виключенє посла, котрий заколючує порядок.

Ярослав. Місто Радимно стоїть в огні. До полудня згоріло понад 100 домів. Пожар ширить ся дальше.

Городенка. При вчерашніх виборах до повітової ради з групи малої посілости перейшла ліста старостинська.

Прага. «Večerní List» звідчає, що молодоческі послы до сойму і державної ради пересправляють з чеською аграрною партією в справі солідарного поступованя на економічнім і господарскім поли. Аграрна партія готова прийняти пропозиції, які ставлять їй Молодочехи.

Білгород. Після вістий з Софії, вибори до болгарського собраня були дуже криваві. В многих місцях прийшло до борби з жандармерією. Сивовнено також кілька політичних убіств.

Царгород. Порто у відповідь на ноту держави противить ся ріжним точкам предложених реформ і вказує на переведені уже реформи та предкладає власні пропозиції.

Париж. В парламентарних кругах панує пересвідченє, що премієр Комб залишив замір уступленя наслідком вчерашнього прихильного голосованя.

Льондон. До Daily Mail доносять з Тіентсіну що до Мукдену вмашеровало 10.000 російського війська

Вісти господарські, промислові і торговельні

Рахунок «Краєвого Союзу кредитового», стоваришенія зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за місяць жовтень 1903.

Стан довжний:

1. Удїли	45.791 кор. 14 сот.
Фонд резервовий	2.499 „ 54 „
2. Вкладки:	
Стан з початком місяця жовтня 1903	697.677 к. 17 с.
вложено	40.842 к. 27 с.
винято	31.975 к. 16 с.
Стан з кінцем місяця жовтня	706.544 „ 28 „
3. Позички зятягнені:	
Стан з початком місяця жовтня 1903	35.000 к. — с.
зятягнено	00.000 к. — с.
сплачено	00.000 к. — с.
Стан з кінцем місяця жовтня	35.000 „ — „
4. Сальдо відсотків	23.551 „ 15 „
5. Дивіденда за р. 1902	1.090 „ 46 „
Сума	814.476 кор. 57 сот.

Стан чинний:

6. Позички удїлені:	
Стан з початком місяця жовтня 1903	72.603 к. 66 с.
сплачено	70.837 к. 45 с.
удїлено	100.666 к. 50 с.
Стан з кінцем жовтня 1903	802.437 кор. 71 сот.
7. Движимости	782 „ 56 „
8. Льокації	1.904 „ 70 „
9. Кошти спор	282 „ 83 „
10. Кошти адміністрації	4.940 „ 61 „
11. Готівка	835 „ 12 „
12. Друки для товариств	997 „ 20 „
13. Папери фонду резервового і спеціальної резерви	2.295 „ 84 „
Сума	814.476 кор. 57 сот.
кредит товариств	353.186—
„ парцеляційний	296.370-05
„ скриптовий	101.139—
„ векселевий	51.742-66

Разом 802.437-71 кор.

Членів прибуло 4, убило 0, остало з кінцем жовтня 1903 434 з 1149 декларованими удїлами в сумі 57.450 кор. Стопа процентова від вкладок 4½%. Стопа процентова від позичок 5½—6%. Львів, дня 1. падолиста 1903.

Дирекція.

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВИТІ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Читайте!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ

удїляє своїм членам на 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложенем документів виказующих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ

позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1.239.243 корон.

Членом

може бути тільки забезпечений тривало в „Дністрі“ від огню.

Удїл

членський виносить 50 К, випсоє 2 К. Число членів: 2.391 в 2.501 удїлами на 125.050 К.

Вкладки

щадливі приймає „Дністер“ і опроцентоває до 4% від ста. Сума вкладок на 1.256 книжках 1.103.333 корон.

Чистий

ЗИСК

розділяє ся частию на дивіденду для членів, частию на публичні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано дотепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ

в справах позичок удїляє Дирекція і агенти.

31/12 1902.

ДИРЕКЦІЯ.

За певну і добру льокацію поручаємо:

- 4½% листи гіпотечні
  - 4% листи гіпотечні
  - 5% листи гіпотечні преміовані
  - 4% листи Товариства кредитового земского
  - 4% і 4½% листи Банку краєвого
  - 4% позичку краєву
  - 4% облігації пропінацийні і всілякі ренти державні
- Ті папери продаємо і купуємо по найточнійшим курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

Сольо терно

оповіданє з льотерійних пригод. — — — —

— Ціна 30 сот. —

Набути можна в Станіславській книгарні.

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Станіславській книгарні у Львові,

ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

— Від 1. до 15. падолиста 1903. —

величава програма:

- 1) Увертура (Реклямограф).
- 2) Marietta Welseron, французско-англійська співачка.
- 3) Brothers Nelson, комічний акт силачів.
- 4) Jane et Perret, французські дуєтисти і ексцентричні танцюристи.
- 5) Кльови Артур, акробат, рофругі з тресованими псамі.
- 6) Міжнародні переґони.
- 7) Les 3 follichons в золотім саді.
- 8) Орхестра.
- 9) Ariola Sze-manovics Trio, гімнастичні балянси — живий млин.
- 10) Людвиковський з новим репертуаром.
- 11) The 3 Andrews, англійська пантоміна: „Все в звалищах“.
- 12) Американський біоскоп. Нова серия образів.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє. В недїлю і свята 2 представлєнє о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєнє. Білєти вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

„Тревоги автора і видавника“
(гумористична подїя з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації „Руслана“ та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері виносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.)

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд			Поїзд		
посп.	особ.	до Львова	посп.	особ.	зі Львова
приходить	о годині		відходить	о годині	
1-30	6:10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	2-50	6:22	до Сучави, Ждачєва, Кересмеє, Потутор
	6:20	з Чернівців (Галацу), Чорткова, Калуша		6:30	до Підволочиска (Київа), Бродів дв. головний
	6:50	з Сокаля, Рави рускої		6:43	„ „ дв. Підзамче
	7:35	з Самбора, Хирова		6:45	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича
	7:40	з Янової		8:35	до Кракова, Відня, Праги, Берліна
	7:55	з Підволочиска, Бродів на дв. Підзамче		9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша
	7:55	„ „ на дв. головний		9:15	до Янової
	7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		9:25	до Самбора, Хирова
	8:55	з Кракова, Відня, Праги, Берліна		9:40	до Белзця, Сокаля, Любачєва
	9:57	з Стрия		10:35	до Чернівців, Потутор, Делятина
	10:25	з Рихєва, Любачєва		10:40	до Тернополя, Потутор, дв. головний
	11:15	з Станіславова (Кересмеє, Потутор)		10:57	„ „ дв. Підзамче
2-15	1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	3-25	3:05	до Стрия, Хирова, Борислава
	1:25	з Янової		3:25	до Рихєва, Любачєва
	2:30	з Підволочиска, Копичинців на дв. Підз. на дв. голов.		3:40	до Самбора, Хирова
1-40	4:35	з Стрия, Хирова, Борислава	НІЧ		
	5:06	з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Підз. на дв. голов.	12-45	6:05	до Станіславова, Ждачєва
	5:30	„ „ на дв. голов.		6:15	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави
	5:40	з Чернівців, Іскан		6:30	до Янової
	5:50	з Кракова, Відня, Праги, Берліна		6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	5:55	з Белзця, Сокаля, Любачєва		8:05	до Сокаля, Рави рускої
12-20	9:20	з Чернівців, Букарєшту		9:00	до Підволочиска, Бродів гол. дворець
	9:40	з Кракова, Відня, Берліна, Яєла, Риманова		9:20	„ „ дв. Підзамче
	10:00	з Самбора, Сан ка		10:42	до Іскан, Чорткова
	10:02	з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Підз. на дв. голов.		10:55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	10:20	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша		11:00	до Підволочиска, Бродів дв. головний
3-09	3:09	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче		11:24	„ „ дв. Підзамче
	3:30	„ „ на дворець головний		11:05	до Стрия
				11:11	до Жовкви (лише що недїлі)
				4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора

ЗАМІТКА: Пора нічна числиться ся від 6. години вечером до 7. години 59 минут рано.

Час середно-європейский рїхнїть ся від часу львівського о 36 минут. а ізн. . . . . год. часу середно-європейского = 12. год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) удїляє пояснєнь в справах залізничних, продає білєти всякого рода і розклади їзд.